

Autisme ontrafelen
Introductie over autisme met het
Socioschema

Martine F. Delfos

Nederlandse vertaling vanuit het Engels

Vertaling van: *Unravelling Autism*, 2017, SWP Publishers

Autisme ontrafelen

Introductie over autisme met het Socioschema

PICOWO-serie deel 13

Martine F. Delfos

ISBN 978 90 8850 727 4

NUR 770

Informatie over het publicaties van Martine F. Delfos: www.mdelfos.nl

© 2017 Martine Delfos; B.V. Uitgeverij SWP Amsterdam

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16B Auteurswet 1912 j° het Besluit van 20 juni 1974, Stbl. 351, zoals gewijzigd bij het besluit van 23 augustus 1985, Stbl. 471 en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) dient men zich tot Uitgeverij SWP (Postbus 12010, 1100 AA Amsterdam-Zuidoost) te wenden.

Opgedragen aan alle mensen met autisme en hun families.

Antoine de Saint-Exupéry (1943) in *Lettre à un otage*: 'Verre van mij te schaden vult u mij aan als u van mij verschilt.'

Inhoud (Kort)

Inhoud (Lang)	9
Voorwoord	11
1 Inleiding	13
2 Autisme en autistisch gedrag	21
3 Het Socioschema en de MAS1P	27
4 Diagnose	47
5 De basis van opvoeding, onderwijs en hulp: aansluiten bij de MAS1P	59
6 Confrontatie met de wereld	75
7 Autisme en de levenscyclus	99
8 Epiloog	103
Literatuur	105
Overzichten	114
Afbeeldingen	115
Namen uit de voorbeelden	116
Namenregister	117
Zakenregister	119
Over de auteur	123
De PICOWO-serie	126

Inhoud (Lang)

Voorwoord 11

1 Inleiding 13

De pioniers 14

Prevalentie van autistische aandoeningen 18

De theorieën over autisme 18

2 Autismen en autistisch gedrag 21

De classificatie van autisme in de DSM en de ICD 21

De diversiteit van autisme en autistisch gedrag 22

De ene kant van het verhaal 25

3 Het Socioschema en de MASIP 27

Atypische ontwikkeling: andersom 27

Twee kanten: vertraagde en versnelde ontwikkeling van de hersenen 28

De MASIP 31

Theoretische achtergrond 32

Het Socioschema 34

De fysieke vertraging bij autisme 34

De elementen van het Socioschema 37

De kern: de ik-anderdifferentiatie 38

De verborgen intelligentie 41

Informatieverwerking: de neiging tot precisie 42

Communicatieproblemen 43

De tweede zijde: versnelling 44

4 Diagnose 47

De classificatie en de diagnose 47

Noodzakelijke uitbreiding van diagnostische elementen 49

De ontwikkeling van hechting 50

De tweede kant 53

Cognitieve intelligentie 53

Specifieke interesses en talenten 58

Stressniveau en stressmanagement 58

5 De basis van opvoeding, onderwijs en hulp: aansluiten bij de MASIP 59

Het perspectief van defect 59

Het perspectief van verandering 60

De denkkaders 63

Het perspectief van ontwikkeling 66

De ik-anderdifferentiatie 72

6	Confrontatie met de wereld	75
	Talenten, obsessies en repetitief gedrag	75
	De virtuele wereld en gaming	79
	Angst en agressie	83
	Triggers voor obsessief en repetitief gedrag, agressie en angst	87
	Het gevoel niet aan verwachtingen te kunnen voldoen	88
	Onderbroken worden bij het ondergedompeld zijn in een interessant onderwerp	90
	Het gevoel hebben als dom te worden behandeld	90
	Het gevoel alleen te zijn	93
	De drang hebben om zichzelf te kalmeren	93
	Gevoelig zijn voor kritiek van anderen	94
	Zelfkritiek hebben	94
	Sociaal worden afgewezen	95
	Overweldigd worden door zintuiglijke ervaringen	95
	De kracht en de zwakte van uitzonderlijke logica en kennis	96
7	Autisme en de levenscyclus	99
8	Epiloog	103
	Literatuur	105
	Overzichten	114
	Afbeeldingen	115
	Namen uit de voorbeelden	116
	Namenregister	117
	Zakenregister	119
	Over de auteur	123
	De PICOWO-serie	126

Voorwoord

Al geruime tijd vroegen mensen mij om een beknopt, leesbaar boek over autisme met de theorie van het Socioschema en de MAS1P te schrijven. Om zo'n boek te kunnen schrijven moet men een diep begrip van de stof hebben om de juiste hoofdlijnen te kunnen kiezen en ze op een 'simpele' manier op te schrijven, zelfs als het om je eigen theorie gaat. Het kostte me wat tijd om de sleutel tot eenvoudige uitleg te vinden, en nu hoop ik dat ik hem gevonden heb.

Tony Attwood schreef in zijn voorwoord van mijn eerste en nog steeds basisboek over autisme (*Een vreemde wereld. Over Autismespectrumstoornissen (ASS). Voor ouders, partners, hulpverleners, wetenschappers en de mensen zelf.*):

'Ze beschrijft elk van de theoretische vakgebieden en beschrijft dan ons huidige landschap van kennis, alsof het een observatie vanuit een ballon is om tot één verklaringsmodel voor autisme te komen. Het project is opmerkelijk ambitieus geweest, maar de auteur heeft een encyclopedische kennis van de wetenschappelijke literatuur en de verschillende theoretische modellen en uitgebreide persoonlijke ervaring als therapeut. De auteur heeft ook opmerkelijk respect voor degenen die autisme en het syndroom van Asperger hebben en ze is in staat om denkbeelden uit te dragen en een mentaliteitsverandering te bewerkstelligen en tevens een toename van begrip.'

Dit nieuwe boek is een zeer korte versie van wat ik schreef over autisme. Het doel van dit boek is om een inleiding tot autisme te bieden en ook de kwintessens van autisme te presenteren zoals ik het zie, de theorie van het Socioschema en de MAS1P. Dat is mijn eigen theorie binnen de context van alle theorieën en onderzoek. Elk onderzoeksresultaat geeft een stukje van de puzzel, dus het moet allemaal in een nieuwe theorie worden opgenomen.

Hopelijk zal dit boek mensen helpen om een eerste indruk van autisme en van de theorie van het Socioschema te krijgen.

Martine Delfos, Utrecht 2017

1 Inleiding

Autisme heeft mensen altijd geïntrigeerd. De karakterisering varieert van ‘dorpsgek’ tot ‘dorpswijze’ in vroeger tijden. Wat mensen met autisme meemaken, loopt van gepest worden tot met diep respect behandeld worden. Autisme heeft mensen verbijsterd en boos gemaakt, omdat mensen met autisme zo anders lijken dan wat we gewend zijn. Autisme is al zeer lange tijd onderzocht en het duurde enige tijd voordat het begrip zijn plaats vond in de psychologie en psychiatrie.

Er zijn beroemde voorbeelden die mensen in de afgelopen eeuwen fascineerden, die probeerden om de vreemdheid te begrijpen die zij bij sommige mensen ervaarden. Een van die voorbeelden is Kaspar Hauser (zie afbeelding 1), een adolescent die gevonden werd in de straten van Neurenberg in Duitsland in de negentiende eeuw. Hij was waarschijnlijk jarenlang verborgen in de kelder van een huis. De advocaat Anselm von Feuerbach, voogd van Kaspar Hauser, schreef in 1832 een boek over zijn pupil in 1832: *Kaspar Hauser. Beispiel eines Verbrechens am Seelenleben des Menschen*. Zijn beschrijving van Kaspar Hauser toont perfect het brede scala aan vreemde aspecten die autisme kan vertonen. Het is een van de beste karakterisering van autisme die ik ooit heb gelezen. Zijn boek werd geschreven lang voordat het woord ‘autisme’ werd uitgevonden, ruim een eeuw eerder. In hun boek over de *wolfskinderen* en de *verwilderde man* uit 1939, geven Singh & Zingg een beschrijving van Kaspar Hauser op basis van de observaties van Anselm von Feuerbach (1832):

⊠ *‘Zijn gezicht, waarin de zachte eigenschappen van de kindertijd worden vermengd met de hardere kenmerken van mannelijkheid, en een hartverwarmende vriendelijkheid met doordachte ernst, doortrokken met een lichte zweem van melancholie; zijn naïviteit, zijn vertrouwelijke openheid, en zijn vaak meer dan kinderlijke onervarenheid, gecombineerd met een soort wijsheid, en (hoewel zonder aanstellerij) met iets van de ernst van een man van rang in zijn spraak en gedrag; dan de onhandigheid van zijn taal, soms op zoek naar woorden en soms harde en buitenlandse geluiden gebruikend; alsmede de stroefheid van zijn gedrag en zijn stijve bewegingen – dit allemaal, doet hem voor ieder oplettend oog op een gemengde samenstelling van kind, jeugd en man lijken, terwijl het onmogelijk lijkt, op het eerste gezicht, om te bepalen aan welk onderdeel van het leven, deze innemende combinatie van alle kenmerken precies behoort.’* (Singh & Zingg, 1939/1966, p.351; Feuerbach, 1832). ⊠



Afbeelding 1: *Kaspar Hauser*

In feite past deze beschrijving van Kaspar Hauser perfect in het idee van de MAS1P, de Mental Age Spectrum within 1 Person – het mentaleleefijdenspectrum binnen 1 persoon, – dat deel uitmaakt van de theorie van het Socioschema (S-MAS1P) over autisme met het idee van een *vertraagde* en *versnelde* rijping van de hersenen tegelijkertijd bij autisme.

Hoe geraffineerd deze beschrijving ook is, alle mensen met autisme zijn natuurlijk uniek en het brede spectrum van de mens is ook zichtbaar bij autisme; zoals alle mannen op elkaar lijken en allemaal uniek zijn en hetzelfde geldt ook voor vrouwen. Men is altijd meer dan alleen ‘iemand met autisme’, ‘een man’ of ‘een vrouw’.

De pioniers

Het concept ‘autisme’ werd door verschillende mensen over de hele wereld in dezelfde periode bedacht; de manier waarop belangrijke ontdekkingen vaak worden gedaan. Het zaad voor de ontwikkeling van het concept werd geplant door Bleuler (1857-1939, afbeelding 2) die de term ‘autos’ uit het Grieks gebruikte om een soort naar binnen gerichte geestestoestand te beschrijven (Bleuler, 1908/1987; 1916/1983). Hij gebruikte het om één aspect van wat hij schizofrenie noemde te beschrijven. Maar na de introductie van het woord *autisme* dat gebruikt werd om een tijdelijke gemoedstoestand te beschrijven binnen *schizofrenie*, werd het door een aantal mensen gebruikt om bepaalde kinderen en mensen die ze tegenkwamen in hun beroep in de gezondheidszorg, te beschrijven.

De eerste die de term autisme gebruikte om deze kinderen te beschrijven was Hans Asperger toen hij van 'autisme' sprak in een brief aan zijn collega's in 1934 (Feinstein, 2010, p.8), en later weer in zijn eerste artikel in 1938 (Asperger, 1938) en in een ander artikel in 1944 (Asperger 1944/1991). Hans Asperger (1906-1980, afbeelding 3) is de ware pionier op het gebied van autisme. In zijn artikel uit 1944 schrijft hij expliciet dat de sterke cognitieve capaciteiten niet over het hoofd kunnen worden gezien. Hij stelt duidelijk dat de twee delen niet zonder elkaar kunnen bestaan: *'[...] goed en slecht in elk persoon zijn slechts twee kanten van dezelfde medaille. Het is gewoon niet mogelijk om ze te scheiden, om te kiezen voor de positieve kenmerken en zich te ontdoen van de negatieve.'* (Asperger, 1944/1991, blz. 89).

Over een kind dat met ernstige sociale problemen naar zijn kliniek kwam, schreef hij in het artikel uit 1938:

'We zeggen – niet op basis van een theorie, maar op basis van de ervaring met veel kinderen, – dat de positieve en negatieve eigenschappen van deze jongen twee in een noodzakelijke natuurlijke verbinding staande zijden van een zeer homogene persoonlijkheid zijn. Het kan ook als volgt uitgedrukt worden: de moeilijkheden die deze jongen heeft met zichzelf en met zijn relaties met de wereld om hem heen, zijn de prijs die hij moet betalen voor zijn bijzondere talent.' (Asperger, 1938) (vertaling uit het Duits, Delfos).

Asperger spreekt over de bijzondere kwaliteiten van mensen met autisme als mogelijkheden om werk te kunnen krijgen en zegt dat mensen met autisme hun rol hebben in de samenleving: *'Wij zijn ervan overtuigd, dat autistische mensen hun plaats hebben in het organisme van de sociale gemeenschap.'* (Asperger, 1944/1991, blz. 89).

Het perspectief van een *tweezijdige ontwikkeling* is al duidelijk in zijn eerste artikel uit 1938, waarin hij een tien jaar oude jongen beschrijft:

⊠ *'Maar de jongen heeft een andere kant, die – blijkbaar – in een vreemd contrast staat met de beschreven abnormale symptomen: hij is qua intelligentie zijn leeftijd ver voorbij. Indicatief hiervoor is zijn taal die volgens de syntactische complexiteit en de geselecteerde vocabulaire, de taal van een hoogopgeleide volwassene weerspiegelt. Maar ook zijn belangen zijn die van een volwassene. Hij reflecteert over religieuze en filosofische vraagstukken. Hij observeert mensen vanuit een echte, psychologische belangstelling, en heeft een feilloos oog voor hun eigenaardigheden, vooral voor hun zwakheden.'* (Asperger, 1938) (vertaling uit het Duits, Delfos). ⊠

In 2001 werd de *Theorie van het Socioschema* ontwikkeld vanuit dezelfde bron als Asperger deed, dat is uit de ervaring met kinderen (maar ook adolescenten en volwassenen) en gebouwd op het idee van een *vertraagde* en *versnelde* rijping van de hersenen, die doet denken aan de twee kanten die Hans Asperger vermeldt.

Omdat Hans Asperger een Oostenrijker was en zijn artikelen in het Duits schreef, werd zijn werk helaas pas ontsloten voor de wereld toen zijn artikel uit 1944 pas in 1991 in het Engels werd vertaald door Uta Frith in 1991 (Frith, 1997), elf jaar na zijn dood in 1980. De wereld volgde inmiddels de sporen van Leo Kanner, die zijn artikel over autisme uit 1943 in het Engels schreef (Kanner, 1943). Kanner (1894-1981, afbeelding 4) schreef wel net als Asperger over 'autisme', maar zijn generalisaties waren gebaseerd op een groep kinderen die diverser was dan alleen kinderen met autisme, er waren ook kinderen bij met ernstige aandoeningen, zoals *epilepsie*. Asperger zei dat zijn eigen perspectief op autisme totaal anders was dan dat van Kanner, ook al waren er een aantal gelijkenissen (Feinstein, 2010).



Afbeelding 2:
Eugen Bleuler
(1857-1939)



Afbeelding 3:
Hans Asperger
(1906-1980)



Afbeelding 4:
Leo Kanner
(1894-1981)

We zouden kunnen zeggen dat sinds het begin van het onderzoek over het onderwerp autisme (dat wil zeggen in 1938 door Hans Asperger) drie revoluties hebben plaatsgevonden.

De *eerste revolutie* is de ontdekking van autisme voornamelijk door Asperger en Kanner. Beiden beschouwden autisme als een genetisch geïnduceerde aandoening. Na deze ontdekking echter plaatsten mensen zoals Bettelheim en Lovaas de oorsprong van autisme in de opvoeding van de moeder. Zowel Bettelheim (1975) als Lovaas (1974, 1987, 1996) gebruikten Kanners idee van de 'koelkastmoeder' (*Time magazine*, 25 juli 1960) om hun eigen ideeën toe te passen. In *Time magazine* schreef Kanner 'kinderen met autisme zijn

de nakomelingen van koude en rationele ouders die toevallig lang genoeg ontdooiden om een kind te produceren. (Feinstein, 2010, p.33). Bettelheim had geleden toen hij een gevangene van de concentratiekampen was tijdens de Tweede Wereldoorlog in Duitsland. Hij vergeleek het gedrag van kinderen met autisme met het gedrag van bewoners van de concentratiekampen. Door observatie van het gedrag van de gevangenen concludeerde Bettelheim dat hun gedrag het gevolg was van het nazigeweld. Hij generaliseerde het naar autisme en verklaarde dat de moeders het autisme bij hun kinderen moesten hebben veroorzaakt door hun eigen koude gedrag. Wat betreft Lovaas, hij was een adept van de nieuw ontwikkelde leertheorie die nog maar net invloed kreeg in Amerika en in lijn met die theorie beschouwde hij het gedrag van kinderen met autisme als *aangeleerd* gedrag dat afgeleerd zou kunnen worden. De kinderen met autisme hadden volgens Lovaas hun gedrag van hun moeder geleerd en dit kon worden afgeleerd. Zijn werk was de basis van de *ABA, Applied Behavior Analysis*, en de *DTT, Discrete Trial Training*. Beide methoden zijn aan het begin van de eenentwintigste eeuw nog in gebruik. Beide zijn gericht op leren aan en leren van en zeker niet gericht op ontwikkeling. In hoofdstuk 5 wordt meer uitgelegd over deze discrepantie tussen leren en ontwikkelen.

De *tweede revolutie* was het bewijs van de biologische basis voor autisme door de ontdekking van een genetisch patroon, onderzoek dat nog steeds gaande is (Anney, et al., 2010). Er werd ontdekt dat vele genen een rol spelen, een *polygenetische* oorsprong, waaronder de chromosomen 4, 7, 10, 16, 19, 22 en het X-chromosoom (International Moleculair Genetic Studies of Autism Consortium, 1998; Autism Genome Consortium, 2008; Holt et al., 2010; Anney et al., 2010; De Rubeis et al., 2014; Buxbaum et al., 2014; Di Napoli et al., 2015).

De *derde revolutie* is aan het begin van de eenentwintigste eeuw nog steeds aan de gang, namelijk dat autisme geen *defect* is, maar een *vertraagde rijping* van de hersenen en het lichaam (onder andere Hazlett et al., 2006; Begeer et al., 2006; Bastiaanse et al., 2011.; Hua et al., 2011.; Rueda et al., 2014.; Peterson, 2014; DeRamus & Kana, 2015). In het volgende hoofdstuk gaan we hier dieper en preciezer op in.

Deze drie revoluties werden niet beschouwd als revoluties door de mensen met autisme zelf, noch door hun families. Ze wisten dat het niet *schizofrenie* was, ze wisten dat het *erfelijk* was, omdat ze het spoor van autisme in hun gezin konden volgen en met betrekking tot de derde revolutie wisten ze zeker dat vooruitgang mogelijk was. Het doorlopen van deze drie revoluties was erg frustrerend voor degenen die er rechtstreeks bij betrokken waren, toen professionals nog dachten – en velen doen dat nog steeds – dat autisme een *defect* was, een nogal statisch perspectief.

Prevalentie van autistische aandoeningen

Het prevalentieonderzoek naar Autismespectrumstoornissen (ASS) wordt voornamelijk volgens de DSM-IV-classificatie uitgevoerd en prevalentieonderzoek volgens de DSM-5-classificatie is zeldzaam.

Survey studies stellen de beste schatting voor de *prevalentie* van ASS als zijnde 70 tot 90/10.000 (Fombonne, 2009). Dit is echter geen onderzoek dat wereldwijd geldt. In veel landen wordt prevalentieonderzoek over autisme nog niet uitgevoerd of slechts in een beperkte vorm. In Zuid-Amerika zijn er bijvoorbeeld drie studies bekend (Lejarraga et al., 2008; Montiel-Nava & Peña, 2008; Paula, Ribeiro, Fombonne & Mercadante, 2011) en geen van deze drie waren populatiegebaseerde onderzoeken. Ze laten een zeer lage prevalentie zien. Ten eerste, in een Venezolaanse klinische studie werd een prevalentie van 17/10.000 gevonden onder drie tot negen jaar oude kinderen (Montiel-Nava & Peña, 2008). De tweede is een Argentijns onderzoek onder 839 kinderen onder de leeftijd van vijf jaar, afkomstig uit drie verschillende gezondheidscentra, waar een ASS-prevalentie van ongeveer 1,3 procent werd gevonden (Lejarraga et al., 2008). Als derde werd in een onderzoek, uitgevoerd in een gemiddeld stadje in het zuidoosten van Brazilië, een ASS-prevalentie gevonden van 27/10.000 (Paula et al., 2011). Het onderzoek van Dekkers en collega's (Dekkers, 2015) was het eerste populatiegebaseerde onderzoek in Zuid-Amerika. De onderzoekers werden geconfronteerd met de methodologische problemen van prevalentieonderzoek in ontwikkelende landen. Ze kozen ervoor om het *incidentie* te noemen in plaats van *prevalentie*, omdat de diagnose autisme niet goed bekend was in het land en omdat diagnostici zeer schaars waren. Dit resulteerde in een extreem lage prevalentie (in feite incidentie) van 0,11 procent.

De meningen verschillen over de prevalentie van autistische ontwikkelingen bij mannen en vrouwen; Duchan en Patel (2012) spreken van een verhouding van 4:1. Wing (2001) vermeldt een 4:1-verhouding voor autisme in het algemeen. Attwood (1998) noemt 10:1 voor jongens versus meisjes, maar richt zich op het *Asperger-syndroom* in het bijzonder.

De theorieën over autisme

Het nieuwe concept van autisme heeft geleid tot nieuwe theorieën en toepassing van oude theorieën op het concept autisme. De belangrijkste zijn de *Theory-of-Mind (ToM)* (Premack en Woodruff 1978; Leslie, 1987; Baron-Cohen, 1989), de *Theorie van de Centrale Coherentie (CC)* (Frith, 1989/2003) en

de *Theorie van de Planning en Executieve Functie (EF)* (Ozonoff, Pennington & Rogers, 1991). Deze drie theorieën zijn uitvoerig onderzocht, maar konden autisme als geheel niet uitleggen, slechts ten dele. Ze konden alleen bijdragen aan de kennis over autisme als stukjes van de puzzel. De ToM gaf enig inzicht in het sociale probleem, de CC over de verwerking van informatie en de EF gaf wat algemene psychologische informatie over het uitvoeren van taken. Zie overzicht 1 voor de drie ‘oude’ theorieën en hun kernaspect.

De drie belangrijkste ‘oude’ theorieën op het gebied van autisme		
theorie	afkorting	kernaspect
Theory-of-mind	ToM	Moeite met sociale interactie
Central Coherence	CC	Aandacht voor details en moeite om ze te vormen tot één geheel
Planning and Executive Function	EF	Moeite met planning, weerstand tegen verandering, repetitief gedrag

Overzicht 1: *De drie belangrijkste ‘oude’ theorieën op het gebied van autisme en hun kernaspecten*

Geen van deze drie theorieën kon een omvattende beschrijving van autisme geven. Dit gaf een extra probleem, omdat intussen uit hersenonderzoek bleek dat er geen specifiek deel van de hersenen anders zou functioneren bij autisme, en specifiek functioneren van verschillende hersengebieden is wat verwacht werd voor elk van de drie theorieën. Onderzoek toonde aan, dat de gehele hersenen zich anders gedragen bij mensen met autisme (Bailey et al., 1996). Geen van de theorieën kon daarom gelijk hebben in het verklaren van autisme als geheel.

Wat nodig was, waren theorieën die meeromvattend zouden zijn. Zo ontstonden twee nieuwe theorieën. Er is de *ESB (Empathic Systemizing Balanced)*-braintheorie van Baron-Cohen (2003), die doorging met theorievorming, omdat de ToM onvoldoende verklaring bood, en de meeromvattende *s-MAS1P-theorie* van het *Socioschema* en de *MAS1P* (het mentaleleeftijdspectrum binnen 1 persoon) (Delfos, 2011a, 2016a; 2016b). De *s-MAS1P* lijkt alle reeds bekende elementen van autisme te omvatten en wordt ondersteund door de nieuwste (hersenen)onderzoeken. Alle reeds verzamelde stukjes van de puzzel (theorieën en onderzoek) lijken te passen in deze theorie. Zie overzicht 2 voor de ‘nieuwe’ theorieën op het gebied van autisme.

De twee nieuwe theorieën op het gebied van autisme		
theorie	afkorting	kernaspect
Empathic-Systemizing-Balanced Brain	ESB	Autisme als de extreme mannelijke hersenen (systematiseren)
Socioschema en het Mentaleleeftijdenspectrum binnen 1 persoon, MASIP	S-MASIP	Autisme als een atypische ontwikkeling met een vertraagde en versnelde ontwikkeling van de hersenen

Overzicht 2: *De twee 'nieuwe' theorieën op het gebied van autisme*

Voordat we autisme verklaren met behulp van de S-MASIP-theorie, moeten we duidelijk maken wat we onder autisme verstaan en wat onder autistisch gedrag.